

I. TEMELJNA NAČELA OBLIKOVANJA SVIH USLUGA HRT-a

Četiri su temeljna načela oblikovanja svih usluga HRT-a: urednički integritet, kvaliteta, raznolikost i javni interes.

Urednički integritet temelji se na zaštiti profesionalnih interesa novinara od svih oblika političkog utjecaja kao i od utjecaja drugih društvenih skupina i pojedinaca, a u cilju vjerodostojnog i kvalitetenog informiranja javnosti.

Kvaliteta znači izvrsnost, etičnost, inovativnost, smjelost, temeljitost, točnost, vjerodostojnost i kompetenciju u oblikovanju najsuvremenijih novinarskih i medijskih formata na svim platformama za isporuku sadržaja.

Raznolikost znači širok spektar kvalitetenih sadržaja koji imaju funkciju informirati, educirati, zabaviti, poticati, prosvijetliti, razveseliti. Raznolikost sadržaja HRT-a unapređuje ciljeve demokratskog društva te javnosti povećava pristup cijelom nizu ideja, informacija, tema i pogleda o događajima kako bi se omogućilo gledateljima da dobiju što upućenije mišljenje o pitanjima našega vremena te da slobodno i informirano sudjeluju u demokratskim političkim procesima.

Javni interes odgovor je HRT-a na potrebe i želje korisnika svih dobnih, rodnih i nacionalnih skupina koje ga financiraju i nadziru. HRT svoj program prilagođava i usmjerava potrebama javnosti za informiranjem, edukacijom i zabavom potičući najvišu kvalitetu, raznolikost i urednički integritet autora programa.

II. UREDNIČKI STANDARDI

Za sve emitirane i distribuirane sadržaje HRT preuzima odgovornost da su načinjeni prema uredničkim standardima te jamči za njihovu kvalitetu i vjerodostojnost.

Kvaliteta ovisi o profesionalnosti, nezavisnosti, nepristranosti, integritetu, etičnosti, zdravom razumu i otvorenosti urednika te o njegovoj namjeri da izvještava, a ne da širi propagandu ili manipulira informacijama.

Za kvalitetu je bitno prepoznati mogućnosti i kanale distribucije sadržaja poput interneta i drugih, koji će utjecati na njihovu proizvodnju, distribuciju i korištenje.

Procjena sadržaja više je društvenog nego znanstvenog karaktera, a utemeljena je na profesionalnoj prosudbi širokog spektra informativnih, estetskih, tehničkih i drugih vrijednosti.

Urednički standardi ne obuhvaćaju samo načela profesionalnog uređenja emisija nego i načela o nedopuštenom utjecaju sponzora ili službi za odnose s javnošću na oblikovanje medijskih sadržaja.

A. Nepristranost

Nije prihvatljivo pojednostavljivati složene situacije niti prikrivati neposredne činjenice te time navoditi javnost na pogrešan zaključak. Neprihvatljivo je namjerno iznošenje netočnih izjava o materijalnim činjenicama, objavljivanje nedokumentiranih izjava o činjenicama koje se doimaju upitnima, objavljivanje usporedbi koje navode na pogrešan zaključak kao i objavljivanje pogrešnih prikaza ili iskrivljavanje činjenica.

Kako bi se izbjeglo navođenje javnosti na pogrešan zaključak, potrebno je pridržavati se načela o transparentnosti i vjerodostojnosti predočenjem prikladnih oznaka, izjava o ograničenju odgovornosti, ažuriranih podataka ili drugih informacija kako bi javnost jasno razumjela ono što je vidjela ili čula. Na primjer, sadržaj koji uključuje nečiji komentar, stajalište ili mišljenje trebao bi se prikladno označiti, što uključuje i jasnu oznaku ukoliko se radi o sponzoriranom sadržaju. Načelo transparentnosti također nalaže da treba navesti što više izvora informacija te ograničiti upotrebu anonimnih izvora u onim slučajevima kad su informacije ipak nužne. Programski sadržaji koji uključuju teme za odrasle kao i drugi osjetljivi sadržaji trebali bi nositi prikladno upozorenje.

Urednici bi se prema osobama koje su predmetom, koje su prikazane, ili koje se spominje u njihovim emisijama trebali odnositi nepristrano i s poštovanjem. Nepristran odnos nalaže i da se riječi i postupci prikazanih ili spomenutih osoba prenose na način da se istakne njihov najsnažniji argument, te da se pojedincima ili organizacijama koje su predmetom napada ili kritike pruži prilika da na to odgovore. Načelo nepristranosti također nalaže da treba razmotriti sve relevantne informacije i stajališta o **predmetu izvještavanja**.

B. Točnost

Urednici informativnih i drugih sadržaja trebaju s osobitom pozornosti istražiti i provjeriti vjerodostojnost informacija te moraju biti spremni ispraviti pogreške. Vrijednost i integritet informativnog sadržaja uvelike ovisi o točnosti podataka te je potrebno osigurati da sadržaj bude prenesen točno i u svom kontekstu. Emisije, web-stranice i drugi sadržaji koji uključuju uvodnike, analize, komentare i stajališta moraju se pridržavati istih standarda činjenične točnosti kao i novinarski izvještaji. Predanost točnosti podrazumijeva spremnost na to da se objavljeni sadržaj ispravi ako se pojavi uvjerljiva nova informacija koja zahtjeva ispravak te da se primjereno odgovori na reakcije i pitanja publike. Novinari HRT-a će

predano provoditi samostalnu verifikaciju točnosti sadržaja koji im je ponuđen iz bilo kojega izvora.

C. Objektivnost

Objektivnost podrazumijeva više od prenošenja vijesti i informacija na neutralan način. Odnosi se također i na proces kojim je određen sadržaj nastao, uključujući i one koji sadrže analize ili koji, kao rezultat izvještavanja, donose određene zaključke. Za početak novinari trebaju provesti ispitivanje bez predrasuda i namjere da predstave unaprijed određeno stajalište. Osim toga, da bi se djelo smatralo objektivnim, treba postići određenu razinu transparentnosti. U širem smislu to načelo transparentnosti podrazumijeva da javnost treba biti u mogućnosti shvatiti na koji je način oblikovan određeni materijal. Na primjer, javnost bi općenito trebala znati ne samo tko su izvori informacija, nego i zašto su upravo oni odabrani te na koji bi način potencijalno mogli biti pristrani. Načelo transparentnosti nalaže da, ako su urednici formirali određeni zaključak ili stajalište, javnosti trebaju biti predočeni dokazi kako bi mogla shvatiti kako su do tog stajališta došli. Jedna od smjernica načela transparentnosti jest da javnost može cijeliti drugačije mišljenje i učiti čak i od sadržaja s kojim se možda ne slaže.

Iznošenje mišljenja i komentari razlikuju se od vijesti i analize. Kada je određena emisija, jedan njezin segment ili drugi sadržaj posvećen iznošenju mišljenja ili komentara načelo transparentnosti nalaže da se sadržaj jasno označi kao takav. Bilo koji segment sadržaja koji iznosi samo stajališta istomišljenika bez da ponudi i suprotno mišljenje trebao bi se smatrati iznošenjem mišljenja te bi se trebalo naznačiti tko je odgovoran za stajalište koje se iznosi.

Ni jedan sadržaj koji HRT distribuira ne smije sadržavati svjesnu manipulaciju odabranim činjenicama u svrhu propagande.

D. Ravnoteža

HRT će u svojim programima zastupati načelo ravnoteže što znači uravnoteženo prikazivanje informativnih, edukativnih, kulturnih i zabavnih programa.

Omogućit će uravnoteženo sudjelovanje raznih društvenih skupina i pojedinaca u programu kako bi svi mogli izraziti svoje svjetonazore, stajališta i uvjerenja.

Načelo ravnoteže posebno uzima u obzir važnost medija za razvoj političkog dijaloga u predizborno vrijeme. HRT će svim političkim strankama i pojedincima u predizbornoj kampanji omogućiti ravnoparavan pristup, sudjelovanje i promidžbu pod jednakim uvjetima. Novinari HRT-a će se zalagati za toleranciju i dijalog, izbjegavati pristranost prema bilo kojem sudioniku izbora, a pravo novinara na vlastito političko mišljenje ne smije utjecati na ravnotežu zastupljenih sadržaja.

Time će HRT osigurati nepristranost i pravičnost tijekom praćenja izbora, a javnosti omogućiti nepristrano oblikovanje zaključaka o predstavljanim kandidatima.

E. Odgovornost prema javnosti

Urednici, novinari i drugi autori programa moraju komunicirati s publikom, odgovarati na pitanja, interese i očekivanja. To se može odnositi na razne protoke informacija o sadržaju te na pomoć pri stvaranju materijala za web-stranice koje javnosti omogućavaju da sazna više, potraži pozadinske informacije, dobije pristup dokumentima koji se spominju u emisiji, da potraži odgovore na pitanja o emisijama te čak i da dopuni ili pojašni dobivene informacije. Cilj svega toga jest prihvaćanje odgovornosti, što uključuje odgovaranje na pitanja javnosti te reagiranje na kritike o emisiji ili sadržaju. U cilju odgovornog ponašanja prema javnosti, kada HRT objavi komentare oni bi se sukladno tome trebali označiti. Također moraju biti označeni i svi štetni sadržaji (nasilje, opscenosti) koji bi mogli na bilo koji način utjecati na psihički, emocionalni ili drugi razvoj djece.

F. Odvažnost i kontroverza

HRT odvažno i slobodno obrađuje teme te iskreno i otvoreno iznosi komentare o socijalnim, političkim i ekonomskim napetostima, nesuglasticama i podjelama. Najsigurniji put prema intelektualnoj stagnaciji i društvenoj izolaciji jest gušenje izričaja neuobičajenih ideja jer današnje odstupanje od uvriježenog mišljenja moglo bi postati tradicionalnim mišljenjem u budućnosti. Najvažniji zadatak prosuđivanja i procjene informacija i stajališta u slobodnom i otvorenom društvu ima upravo javnost, pa HRT zbog toga želi da njegova sveukupna ponuda sadržaja uključuje širok spektar mišljenja i stavova uključujući i mišljenja koja odstupaju od postojećeg općeg konsenzusa, vodeći pri tom brigu o tome da su prezentirani na odgovoran način, provjereno i nepristrano te da su dosljedni svim ostalim standardima.

G. Sadržaj je važniji od tehnologije

Napredak u tehnologiji proizvodnje sadržaja sa sobom nosi mogućnosti da tehnologija zasjeni kvalitetu, iskrivi informacije, učini ih tehnički teško dostupnima ili odvraća pozornost javnosti od ključnih pitanja. Ni pojedinci ni ideje ne bi smjeli postati žrtvama zlorabe tehničkih i tehnoloških rješenja. HRT će odbiti sadržaje koji prema njegovu sudu štete gledatelju ili temi ili ako neprikladno stavljaju naglasak na tehnologiju nauštrb sadržaja te ako su suprotni temeljnim načelima i uredničkim standardima.

H. Eksperimentiranje i inovacija

HRT zanimaju emisije koje su inovativne u formi, tehnici ili sadržaju. Uloga javnog medija nameće slobodu da se eksperimentira na načine koji nisu uvijek primarno komercijalni. Potencijal za inovaciju može se u potpunosti realizirati samo ako je HRT dovoljno odvažan da povremeno riskira.

I. Istraživanje važnih tema

Za razliku od komercijalnih televizija javna televizija koju financira javnost oslobođena je ograničenja koja proizlaze iz potrebe proizvodnje komercijalnog programa za najširu publiku. HRT stvara programe koji će omogućiti istraživanje važnih tema čak i ako se od tih tema ili načina na koji su obrađene, neće očekivati da udovolje široj publici.

J. Neprofesionalno ponašanje

HRT očekuje od urednika, novinara, autora i producenata te vanjskih suradnika da poštuju najviše profesionalne standarde. HRT može odbiti objavu sadržaja i zatražiti odgovornost urednika ako ima razloga povjerovati da je prekršio temeljne standarde profesionalnog ponašanja. Primjeri neprofesionalnog ponašanja uključuju plagijat, izmišljanje, dobavljanje informacija putem mita ili iznude te drugim neetičnim načinima, neosjetljivost na tragediju i bol ili ako postoji sukob interesa kao što je prihvaćanje darova, usluga ili kompenzacija od strane onih koji žele utjecati na urednika.

K. Neprihvatljive prakse u proizvodnji sadržaja

Nemoguće je predvidjeti svaku situaciju s kojim se urednik informativne emisije emisije mora suočiti. Međutim, na određenim poljima toliko se često javlja opasnost da zahtijevaju posebno upozorenje.

1. Iskrivljavanje činjenica pri uređivanju. Svi su urednici suočeni s potrebom vršenja selekcije – koji se materijal treba zadržati, a koji izbaciti. Izbacivanje i organizacija informacija dio je dio uredničkog posla. Cilj uredničkog rada jest prikupiti i složiti informacije na takav način da se nepristrano prikaže stvarnost. Urednici se moraju pobrinuti da obrađeni materijal u tonu i u sadržaju ostane vjerodostojan stvarnosti. Pri uređivanju, urednici emisija s informativnim sadržajem ne smiju prenositi događaje na senzacionalistički način niti prikazivati pogrešne ili pristrane verzije onoga što se doista dogodilo. Kada je riječ o velikom vremenskom odmaku ili promjeni mjesta, to bi gledatelju trebalo nedvosmisleno objasniti (arhivski materijali).

2. Obmana. Vjerodostojnost sadržaja ugrožena je kad god je javnost obmanuta ili se osjeća obmanutom. Obmanjivanje javnosti odnosi se na primjer na slučajeve kada se spoje vremenski odijeljeni događaji tako da izgleda kao da je nekoliko intervjua zapravo jedan. Obmana izvora odnosi se na slučaj kada se pogrešno navodi svrha intervjua.

3. Publicitet prije suđenja. Naš pravni sustav pretpostavlja da su osumnjičenici nevini dok im se ne dokaže krivnja. Tijekom izvještavanja o zločinima ili s njima povezanim pravnim postupcima, urednici moraju voditi računa o pravu optuženoga na pravedno suđenje te o efektu koji publicitet može imati prije suđenja. Urednici bi trebali biti oprezni kada su u pitanju izjave od kojih bi mogle imati koristi optužba ili obrana. Također trebaju biti na oprezu kada je riječ o navodnim dokazima u bilo kojem sadržaju koji je javnosti dostupan prije suđenja.

4. Manipuliranje medijima. Mediji ili ostali koji žele iskoristiti medije u svoju korist mogu se služiti manipulacijom. Televizija je izvanredno moćan instrument; već samo prisustvo televizijskih kamera može promijeniti ili utjecati na tijek događaja. Programske ekipe moraju maksimalno smanjiti i do moguće granice, eliminirati taj utjecaj. Kad je riječ o gomilama, demonstracijama i neredima, terorističkim napadima i ostalim sličnim događajima, snimateljske ekipe bi trebale nastojati izbjeći manipulaciju ili ekstremnu reakciju zbog prisutnosti medija.

5. Manipuliranje publikom. Upotreba glazbenih ili zvučnih efekata, dramatična rasvjeta i scenografija ili drugi umjetni efekti mogu suptilno utjecati na dojam publike. Producenti moraju biti osobito pažljivi kako se tim tehnikama ne bi služili u svrhu manipulacije ili iskrivljavanja istine o tome što se dogodilo.

HRT može odbiti distribuciju bilo kojeg sadržaja koji po njegovoj prosudbi nije u skladu s navedenim produkcijskim standardima sadržaja ili pokazuje naznake bilo koje druge prakse koja nije u skladu s prihvaćenim profesionalnim standardima.

L. Načelo dobrog ukusa i uvredljivi materijali

Odgovorni pristup važnim temama katkad može tražiti upotrebu kontroverznog ili uvredljivog materijala, no u HRT-ovim sadržajima moraju prevladati načela dobrog ukusa. Morbidni i senzacionalistički detalji ili materijal koji je nepotrebno uvredljiv za opći dobar ukus (npr., opscenosti, ekstremno nasilje, rasne uvrede, psovke, golotinja, seksizam) ne bi se trebao uključiti u sadržaj osim ako nije neophodan za potpuno razumijevanje teme o kojoj je riječ.

O pitanju dobrog ukusa ne može se raspravljati na apstraktan način, ali kada dođe do specifičnih problema oni se moraju riješiti u skladu sa suvremenim standardima dobrog ukusa, zakona, važnosti prenošenja informacije i sveukupne vrijednosti materijala. Ako HRT zaključi da bi izuzimanje takvog materijala iskrivilo stvarnost ili narušilo umjetničku vrijednost sadržaja, može objaviti sadržaj pod uvjetom da nosi prikladno upozorenje za gledatelja.

Usvojeno: 2. svibnja 2011.

